

Doğal Afetler

Doğal afetler; can ve mal kayıpları ile büyük yıkım ve zararlara neden olan, insan eliyle önlenemeyen felaketlerdir. Doğal afetlerin ne zaman ve nerede ortaya çıkacağını önceden kesin olarak belirlemek çok zordur. Ülkemizde en çok görülen doğal afetler deprem, sel, orman yangınları, heyelan ve çığ düşmesidir. Çölleşme, erozyon, fırtınalar, tsunami, aşırı sıcaklar ve aşırı soğuklar da doğal afettir. Doğal afetler toplum yaşamını olumsuz etkiler. Doğal afetlerin yol açtığı olumsuzluklar çeşitli önlemler alınarak büyük ölçüde giderilebilir.

Deprem: Deprem, yeryüzünün şiddetle sarsılması olayıdır. Depremler, yer kabuğunda yer alan fay hatlarından kaynaklanmaktadır. Ülkemiz, şiddetli depremler oluşturabilen önemli fay hatları üzerindedir. Deprem en yıkıcı doğal afettir.

Heyelan: Zemini kayalardan oluşan bir yamacın üstündeki toprak kütlelerin yer çekimi, eğim, su ve benzeri diğer kuvvetlerin etkisiyle yerlerinden koparak yer değiştirmesine heyelan ya da toprak kayması denir. Heyelan bazen çok ani olurken bazen de zamanla olabilir. Bu yüzden heyelana yatkın olduğu bilinen bölgelerde yerleşim yerleri kurulmalı, bu bölgede yaşayanlar fark ettikleri kütleli hareketleri yöneticilere bildirmelidir. Heyelan sadece toprak kayması değil, büyük kaya kütlelerin yuvarlanması, yol ve dolgu malzemelerin yerlerinden kopup gelmesi şeklinde de görülür.

Orman Yangınları: Orman yangınlarının oluşmasında hem doğal sebepler hem de beşeri sebepler etkilidir. Orman yangınlarının önüne geçebilmek için ormanlık alanlarda ateş yakılmamalıdır. Ormanlara yanıcı kimyasal maddeler, cam ve metal parçalar kesinlikle atılmamalıdır. Orman yangınları sadece bitkilere değil tüm canlılara zarar verir. Orman yangınları ağaçları yok eder.

Çığ: Eğimli arazi üzerine birikmiş büyük kar örtüsünün, yer çekimi, deprem, şiddetli rüzgarlar, aşırı kar yağışı ya da dengesiz kar erimeleri nedeniyle büyük bir hızla kaymasına çığ denir. Çığ tehlikesini engellemek için özellikle yamaçlardaki orman örtüsünün bozulmaması gerekir. Büyük gövdeli ağaçlar ve orman örtüsündeki diğer öğeler çığın gücünü kırabilir. Özellikle bazı dönemler çığ riski artar. Çığ gerçekleşmeden önce bazı belirtiler olabilir. Bunların başında ses gelir. Böyle durumlarda çığın etkileyeceği kesimler acilen terk edilmelidir.

Sel: Sel, aşırı yağışlardan sonra toprağın suyu emme gücünü kaybetmesiyle yüzeysel akışa geçen su kütlelerinin oluşturduğu baskınlardır. Dev su kütleleri önlerine çıkan her şeyi hareket ettirerek yıkıcı bir güce kavuşur. Sel sırasında özellikle alçakta bulunan evler ve iş yerleri su ve çamur altında kalır. Çarpık kentleşmiş, betonarme yapıların çoğunlukta olduğu ve nehir yataklarına ev yapılan bölgelerde sellerin verdiği zararlar artmaktadır. Sellerden korunmak için akarsu yatakları konutlaşmaya kapatılmalı, akarsu yataklarına setler yapılmalı, toprak ve ağaç varlığına dost kentler inşa edilmelidir.

Doğal afetlere karşı her zaman hazırlıklı olmalıyız. Özellikle deprem gerçeğine karşı önlem almalıyız. Depremi önceden bilmek, önlemek mümkün değildir. Ama depreme karşı tedbir almak mümkündür. Binaları sağlam yapmak en önemli tedbirdir. Unutulmamalıdır deprem değil, bina öldürür. Deprem öncesinde ev eşyalarını duvara sabitlemeliyiz. Deprem sırasında asla kaçmaya çalışmamalı, çök kapana kapalı olarak kendimizi korumaya almalıyız. Deprem öncesi, sırası ve sonrasında neler yapacağımızın eğitimini almalıyız. Afetler sonrasında eve dönmek mümkün olmadığı zamanlar için önlem amaçlı bir acil durum çantası hazırlanmalıdır. Bu çantanın içine yaşamsal malzemeler konmalıdır. Acil durumlar için tatbikat yapılmalıdır. Acil toplanma yerleri belirlenmelidir.

Sorular:

1. Çığ nedir, nasıl oluşur?
2. Sel nedir, nasıl oluşur?
3. Heyelan nedir, nasıl oluşur?
4. Deprem nedir, nasıl oluşur?
5. Depreme karşı hangi önlemleri almalıyız?